

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет (Україна)

Вища школа економіко-гуманітарна (Республіка Польща)

Академія техніко-гуманітарна (Республіка Польща)

IBM Canada, м. Торонто (Канада)

Державна установа "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку

Національної академії наук України", м. Київ (Україна)

Парламент Ізраїлю, м. Єрусалим (Держава Ізраїль)

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут» (Україна)

Одеський національний політехнічний університет (Україна)

Технічний університет –Варна (Республіка Болгарія)

Університет “Проф. д-р Асен Златаров”, м. Бургас (Республіка Болгарія)

Університет Торонто (Канада)

УО «Вітебський державний технологічний університет» (Республіка Білорусь)

Економічні проблеми сталого розвитку

Экономические проблемы устойчивого развития

Economical Problems of Sustainable Development

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
імені проф. Балацького О. Ф.
(Суми, 11–12 травня 2016 р.)

У двох томах

Том 1

Суми
Сумський державний університет
2016

зменшують вплив на екосистеми і задовольняють попит на екопослуги;

- підвищення рівня розуміння з боку керівників підприємств, працівників сутнісно-змістовної основи екопослуг, що дає змогу адекватно оцінити цінність екосистем для соціума;

- створення механізму заохочення відповідальної поведінки працівників підприємств (компаній) щодо виконання своїх трудових обов'язків (наприклад, своєчасне попередження керівників підприємств про можливі загрози, ризики, які свою чергу можуть негативно позначитися на навколишньому середовищі);

- співробітництво природоохоронних організацій і керівників підприємств, компаній з метою своєчасного реагування впливу підприємства на цілісність біорізноманіття.

Концепція екосистемних послуг передбачає, що ігнорування економікою значущості природних об'єктів є серйозним фактором, який призводить до руйнування екосистем і втрати біорізноманіття, що, в свою чергу, обумовлює економічні і соціальні втрати. Тому людству необхідно переглянути свій підхід до ведення бізнесу («бізнес як звичайно»), визначити і оцінити вплив на біорізноманіття, навчитися управляти та передбачати бізнес-ризики і не прогавити нові можливості, засновані на нових технологіях і моделях ведення справи.

1. Оценка экосистем на пороге тысячелетия, 2005. Экосистемы и благосостояние человека: возможности и испытания для бизнеса и производства. Институт мировых ресурсов, Вашингтон, округ Колумбии.

2. Based on work by ERM and FFI, originally adapted from WRI et al. (2008) WRI, WBCSD and Meridian Institute (2008). The Corporate Ecosystem Services Review. Guidelines for Identifying Business Risks and Opportunities Arising from Ecosystem Change.

ПРОТИРІЧЧЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОМПАНІЙ: СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

доцент **Дутченко О.М.**

Українська академія банківської справи (Україна)

доцент **Мішеніна Н.В.**

Сумський державний університет (Україна)

доцент **Ярова І.Є.**

Сумський національний аграрний університет (Україна)

Сучасна глобалізація економіки характеризується посиленням ролі і значимості транснаціональних корпорацій (ТНК). Система глобальних корпоративних відносин характеризується наявністю суперечливих стратегій та напрямів інноваційного розвитку. В основі цих відносин лежить жорстка конкурентна боротьба. ТНК мають величезний виробничий та інноваційний

потенціал, інтенсивно спрямовують свої інвестиції у високотехнологічні галузі, а також науково-технічні та інформаційні розробки. Активна інноваційна політика ТНК забезпечує їм більшу їх конкурентоспроможність на світових ринках. «Ціна» конкурентоспроможності ТНК на інноваційній основі може бути охарактеризована системою еколого-економічних та соціально-екологічних протиріч, а також системою глобальних викликів. Діяльність міжнародних корпорацій доцільно також характеризувати із позиції форми та змісту інноваційного розвитку.

У цьому контексті значний науковий інтерес викликає дослідження тенденції і напрямів впливу інноваційного розвитку ТНК на довкілля та соціальну сферу, якість життя і здоров'я населення. Процес інноваційної транснаціоналізації все активно захоплює цілий ряд країн СНД, зокрема і Україну. Зроблено висновок, що формування механізмів регулювання та попередження негативних еколого-економічних та соціально-екологічних наслідків, потребує більш системного погляду на суперечливий характер впливу діяльності ТНК на екологічні та соціальні аспекти економічного зростання приймаючих країн.

Суперечливий характер впливу інноваційної діяльності ТНК має такі характерні позиції:

1. Транснаціоналізація економіки все більше визначає глобальний характер соціальних та екологічних проблем, а саме посилює їх транскордонний трансферт, який часто супроводжується суперечливим впливом інновацій на довкілля приймаючих країн.

2. Інноваційна діяльність ТНК зменшує розмір природного капіталу приймаючих країн, який певним чином компенсується збільшенням застосування штучно створених засобів виробництва. Так, прямі іноземні інвестиції у видобну та обробну промисловість суттєво порушують природний ландшафт. Таким чином, природна рента поступово заміщається екологічною антирентою.

3. Створення нових робочих місць внаслідок інноваційно-інвестиційної діяльності ТНК здійснюється на фоні дискримінаційної системи оплати праці.

4. Розвиток інтелектуальної економіки, економіки знань, інформаційної економіки в розвинених країнах в певний мірі сприяє процесам збільшення обсягів розміщення брудних підприємств ТНК в країнах, що розвиваються. Імпорт нових технологій може викликати загострення екологічних проблем (наприклад, використання сланцевого газу).

Використання ТНК переваг від різниці між національними умовами та умовами країни-реципієнта в забезпеченості природними ресурсами та їх вартості, ставках заробітної плати, оподаткуванні не відповідає принципам гуманної та соціально орієнтованої ринкової економіки.